

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТУ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ»**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 “Природничі науки”
Спеціальність	106 “Географія”
Освітня програма	“Географія”
Статус дисципліни	обов’язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія, теорія і методологія географічної науки» для здобувачів вищої освіти галузі знань 10 «Природничі науки» спеціальності 106 «Географія» освітньої програми «Географія».

Розробники: Карабінюк М. М., кандидат географічних наук, старший викладач кафедри фізичної географії та раціонального природокористування, Бобок І.С., старший викладач кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 11 від « 25 » червня 2021 р.

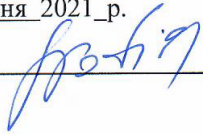
Завідувач кафедри Поп С.С.

Схвалено методичною комісією географічного факультету

протокол № 8 від « 29 » червня 2021 р.

Голова методичної комісії

Потіш Л.А.

©Карабінюк М. М., Бобок І.С., 2021 р.

©ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2020 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4-й	4-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	7-й	8-й
	Лекції:	
	24	8
	Практичні (семінарські):	
	18	4
Вид підсумкового контролю: усний	Лабораторні:	
	–	–
Форма підсумкового контролю: екзамен	Самостійна робота:	
	48	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Історія, теорія і методологія географічної науки» є всебічне ознайомлення студентів з процесом формування та розвитку географічної науки в світі та Україні, її науковим потенціалом на різних етапах розвитку, а також з роллю окремих персоналій у географії. Також ознайомлення з теоретико-методологічними основами географії, формування в студентів-географів системи знань, яка включає основні поняття, категорії, гіпотези, теорії та концепції географії, підготовка студентів до розуміння сучасних проблем географічної науки та напрямків її подальшого прогресу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові (спеціальні, предметні) компетентності (ФК):

ФК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

ФК 5. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ФК 6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

ФК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

ФК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія, теорія і методологія географічної науки» є опанування низки навчальних дисциплін (НД) освітньої програми Географія впродовж 1–6 семестрів навчання у ВНЗ, зокрема:

- ОК 2.26 Вступ до фаху за спеціальністю географія
- ОК 2.2 Загальне землезнавство
- ОК 2.8 Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів
- ОК 2.9 Геоморфологія та палеогеографія плейстоцену
- ОК 2.11 Ландшафтознавство з основами ландшафтної екології
- ОК 2.14 Основи екології

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Географія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.	ПРН 1
Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.	ПРН 2
Пояснювати особливості організації географічного простору.	ПРН 3
Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.	ПРН 5

Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.	ПРН 9
---	-------

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія, теорія і методологія географічної науки»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен Знати: ⇒ історичні особливості формування і розвитку географічної науки та вклад провідних науковців-географів у її збагачення; ⇒ теоретичні основи географічної науки, поняття та концепції; ⇒ методологічні особливості географічної науки та сучасні тенденції розвитку методик дослідження у географії.	ПРН 1 ПРН 3 ПРН 4
Вміти: ⇒ виокремлювати та аналізувати особливості основних етапів розвитку географічної науки в Україні та Світі; ⇒ здійснювати аналіз теоретичної бази географії та її концептуальних напрямків на окремих етапах розвитку; ⇒ обґрунтовано застосовувати методологію географічної науки; ⇒ проводити самостійне географічне дослідження, грамотно оформляти результати досліджень відповідно до стандартних вимог.	ПРН 5 ПРН 9

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія), практичні (семінарське заняття, практична робота), наочні (ілюстрації, демонстрації).

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни є: виступи на семінарських заняттях, виконання навчально-дослідницьких завдань самостійної роботи та у процесі підготовки до семінарських занять, доповіді, дискусії та проблемно-пошукові освітньо-рольові ігри, модульні контрольні роботи; усний підсумковий іспит.

Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних положень навчальної дисципліни за результатами прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих питань передбачених для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; формування доповідей для виступу та ін.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування на семінарських заняттях та наукові дискусії.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота та тестування.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит в усній формі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
12	12	12	14		

T1, T2 ... – теми семінарів

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9	50	100

10	10	10	10	10		
----	----	----	----	----	--	--

T1, T2 ... – теми семінарів

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Макс. кількість балів (сумарна)	Кількість	Макс. кількість балів (сумарна)
Семінарські заняття	4	50	5	50
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу, який головню проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Історія, теорія і методологія географічної науки» проводиться двічі на семестр, згідно з розкладом модульних контролів визначених навчальною частиною за робочими навчальними планами в межах годин, які відведені на семінарські заняття. До виконання модульної роботи допускаються студенти, які виконали завдання на семінарських заняттях, що передбачені програмою дисципліни. До початку модульної контрольної роботи студенти мають мати поточні підсумкові бали за семінарські заняття та самостійної роботи.

Виконання модульної контрольної роботи передбачає виконання студентом завдань трьох рівнів складності: перший – 5 тестів (2 бали за кожен правильну відповідь (разом 10 балів)); другий – 2 терміни (5 балів за повне визначення кожного терміну (разом 10 балів)); третій – 2 теоретичні запитання (15 балів за вичерпну відповідь кожного запитання (разом 30 балів)). Максимальна кількість балів одержаних під час модульної контрольної роботи становить 50 балів.

Перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються.

Після завершення другого модульного контролю викладач оголошує загальну кількість балів накопичених студентом за семестр навчання. Якщо студент набрав 60 і більше балів, то екзамен може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення результатів. У разі якщо студент бажає поліпшити свою оцінку, він складає екзамен за всією програмою навчальної дисципліни. При цьому, у підсумкову оцінку не враховуються (не додаються) бали накопичені студентом впродовж навчального семестру.

Критерії оцінювання модульного циклу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка національна та ECTS	Критерії оцінювання
90 – 100	Відмінно (A)	Студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
82-89	Добре (B)	Студент повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
74-81	Добре (C)	Студент повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.
64-73	Задовільно (D)	Студент розкрив теоретичні питання, але при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань

		студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння матеріалу.
60-63	Задовільно (E)	Студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.
35-59	Незадовільно (FX)	Студенту не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило, такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.
0-34	Незадовільно (F)	Студенту не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Семестровий контроль з дисципліни «Історія, теорія і методологія географічної науки» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в усній формі за змістом та структурою екзаменаційних білетів (попередньо затверджених на засіданні кафедри), які цілісно охоплюють навчальний матеріал, визначений робочою навчальною програмою дисципліни. Термін проведення семестрового контролю визначений графіком навчального процесу. Впродовж семестру студенти мають можливість набрати від 0 до 100 балів, що переводиться у національну шкалу оцінювання і, відповідно, у шкалу ECTS. Якщо студент набрав 60 і більше балів, то екзамен може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення їх результатів. Під час підсумкового семестрового контролю студент, який набрав більше 60 балів, має право підвищити свою оцінку склавши іспит і, незважаючи на успішність спроби, його оцінка не може бути нижчою від суми балів накопичених впродовж навчального семестру. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається викладачем головно на основі оцінювання відповідей на питання екзаменаційних білетів з урахуванням балів, отриманих за відповіді на додаткові питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
0-34	F		

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Предметна сфера та зміст географії. Система географічних наук та її розвиток

Сутність науки як сфери людської діяльності. Географічна наука, її об'єкт, предмет, мета та завдання. Система географічних наук. Особливості української та зарубіжної географії, її сучасні риси. Роль, завдання і функції географії у сучасному світі та тенденції її розвитку.

Тема 2. Зміст, структура і завдання курсу. Періодизація історії географії

Головні завдання курсу. Методологічні засади періодизації історії науки. Підходи до періодизації історії географії. Джерельна база історії географії.

Тема 3. Географія Давнього Світу

Накопичення географічних знань і уявлень на ранніх етапах суспільного розвитку. Осередки давніх цивілізацій та їх роль в накопиченні географічних знань. Розвиток географії у Давній Греції та Давньому Римі. Загальний рівень географічних уявлень у античний час. Географія Давнього Сходу.

Тема 4. Географія Середньовіччя. Великі географічні відкриття та їхні наслідки

Географічні уявлення в епоху раннього Середньовіччя. Географія у феодальній Європі. Географічні уявлення народів середньовічного Сходу. Пізнє Середньовіччя в Європі. Географічні знання напередодні Великих географічних відкриттів, їх передумови та наслідки. Морські походи португальців, заокеанська експансія Іспанії, російські землепрохідці, колонізація Сибіру. Розвиток географічних знань і уявлень у XVI- XVII ст.

- Тема 5. Розвиток географічної науки у Новий час та у другій половині XIX – на початку XX ст.
Географія початку Нового часу та зародження наукової концепції географії. Німецька географічна школа, камеральна статистика у Західній Європі. Філософське обґрунтування хорологічної концепції. Засадничі ідеї О. Гумбольдта та К. Ріттера. Німецька антропогеографічна школа Ф. Ратцеля. Хорологічна концепція А. Геттнера. Французька школа П. Відаля де ля Бланша та Е. Реклю. Наукові географічні школи в Росії наприкінці XIX-на початку XX ст.
- Тема 6. Становлення сучасної географічної науки у XX – на поч. XXI ст.
Географія у Німеччині після Першої Світової війни. Географія у США та Західній Європі. Радянська географічна наука. Концепція «теоретичної географії». Зміна парадигм географії. Екологічний підхід у географічній науці. Сучасні технології у географії. Характерні риси сучасної географічної науки.
- Тема 7. Географічне вивчення території України та формування української географічної науки.
Територія України у творах давньогрецьких та давньоримських дослідників. Літописи та географічні відомості про Київську Русь. Географічні уявлення про Україну з XVI ст. Зародження української географічної науки. С. Рудницький – фундатор української наукової географії. Українська фізико-географічна школа. Українська суспільно-географічна школа. Виникнення і діяльність наукових географічних інституцій в Україні.

Модуль 2

- Тема 8. Теоретичний рівень наукового географічного знання
Наукове знання та його компоненти. Опис, пояснення та передбачення. Структурна схема розвитку наукового знання. Рівні наукового знання. Теоретичний та емпіричний рівні географічного знання. Науковий факт та наукова проблема як початок географічного знання. Наукові проблеми у географічній науці. Гіпотези, наукові концепції, теорії, парадигми та вчення у географічній науці. Ієрархічна система наукових знань у географії.
- Тема 9. Закони і закономірності як теоретичне ядро географічної науки
Поняття наукового закону та закономірності, їх класифікація. Географічні закони і закономірності. Основний закон географії – закон зональності. Закони і закономірності фізичної географії. Закони і закономірності суспільної географії.
- Тема 10. Географічний простір і час. Мова географії
Характеристики реального світу (міра, час, простір і зв'язок) та відповідні їм загальнонаукові підходи. Географічний простір та час як основні форми існування геосистем. Специфічні риси, властивості та характеристики географічного простору. Геологічний та географічний час. Часові зміни у геосистемах. Динаміка та еволюція. Мова географії, її характеристики та компоненти. Поняття, терміни та категорії географічної науки. Поняттєво-термінологічний апарат географії. Карта як друга мова географії.
- Тема 11. Природно-географічні й еколого-географічні концепції
Концепція географічного детермінізму. Ш. Л. Монтеск'є та праця «Про дух законів». Ідеї географічного інвайроменталізму, посибілізму, пробабілізму, індетермінізму. Сучасний стан детерміністських поглядів у географії. Розвиток уявлень про вплив людини на природу та формування основ раціонального природокористування. Концепція стійкого розвитку та сучасний стан її реалізації. Ландшафтна парадигма в фізичній географії. Палеогеографічна концепція.
- Тема 12. Політико-географічні концепції
Становлення політико-географічної думки. Політична географія та геополітика. Ідеї німецької геополітичної школи. «Організмenna теорія» держави Ф. Ратцеля та Р. Челлена. Меридіональний панрегіоналізм К. Гаусгофера. Ідеї англо-саксонської геополітичної школи. Геополітичні погляди А. Мегена та Г. Маккіндера. Концепція «Євразійського узбіччя» Н. Спайкмена. Концепція «великої шахівниці» З. Бжезінського. Цивілізаційна концепція С. Гантінгтона. Сучасні політико-географічні концепції.

Тема 13. Становлення методології географічної науки

Поняття наукового методу. Загальнологічні, загальнонаукові та конкретнонаукові методи географічних досліджень. Методологія географії. Філософський рівень методології географічних досліджень. Загальнонауковий рівень методології географічних досліджень. Систематизація і класифікація у географії. Моделювання в географії. Географічне прогнозування. Описово-країнознавча, антропоцентрична, хорологічна, геокомплексна, геосистемна, ландшафтна, геоінформаційна, геопланувальна парадигми.

Тема 14. Методологічні підходи сучасної географічної науки

Провідні наукові підходи у сучасній географії. Історично-генетичний підхід у географії. Палеогеографічний та історико-географічний підходи. Системний підхід у географії. Вчення про геосистеми. Структурно-функціональний підхід. Внутрішня та зовнішня структура геосистем. Сутність конструктивно-географічного підходу. Синергетичний підхід та перспективи його застосування у географії. Міждисциплінарний підхід.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Предметна сфера та зміст географії. Система географічних наук та пріоритетні напрями розвитку географії	4	2				3
Тема 2. Зміст, структура і завдання курсу. Періодизація історії географії	4					3
Тема 3. Географія Давнього Світу	4	2				2
Тема 4. Географія Середньовіччя. Великі географічні відкриття та їхні наслідки	6	2	1			2
Тема 5. Розвиток географічної науки у Новий час та у другій половині XIX – на початку XX ст.	7	2	2			3
Тема 6. Становлення сучасної географічної науки у XX – на поч. XXI ст.	8	2	2			4
Тема 7. Географічні дослідження території України. Історія української географічної науки. Теоретичні ідеї українських географів.	7	2	2			3
Модульна контрольна робота			1			
Разом за модуль	40	12	6			20
Модуль 2						
Тема 8. Теоретичний рівень наукового географічного знання	7	2	2			5
Тема 9. Закони і закономірності як теоретичне ядро географічної науки	7					5
Тема 10. Географічний простір і час. Мова географії	7	2	2			3
Тема 11. Природно-географічні й еколого-географічні концепції	7	2	2			3
Тема 12. Політико-географічні концепції	7	2	2			3
Тема 13. Становлення методології географічної науки	8	2				6
Тема 14. Методологічні підходи сучасної географічної науки	7	2	1			3
Модульна контрольна робота			1			
Разом за модуль	50	12	10			28
Разом за семестр	90	24	18	-		48

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7-й семестр						
Тема 1. Предметна сфера та зміст географії. Система географічних наук та пріоритетні напрями розвитку географії	9	2				7
Тема 2. Зміст, структура і завдання курсу. Періодизація історії географії						
Тема 3. Географія Давнього Світу	6					6
Тема 4. Географія Середньовіччя. Великі географічні відкриття та їхні наслідки	6					6
Тема 5. Розвиток географічної науки у Новий час та у другій половині XIX – на початку XX ст.	6					6
Тема 6. Становлення сучасної географічної науки у XX – на поч. XXI ст.	7					7
Тема 7. Географічні дослідження території України. Історія української географічної науки. Теоретичні ідеї українських географів.	10	2				8
Тема 8. Теоретичний рівень наукового географічного знання	14	2				12
Тема 9. Закони і закономірності як теоретичне ядро географічної науки						
Тема 10. Географічний простір і час. Мова географії						
Тема 11. Природно-географічні й еколого- географічні концепції	10		2			8
Тема 12. Політико-географічні концепції	9		2			7
Тема 13. Становлення методології географічної науки	13	2				11
Тема 14. Методологічні підходи сучасної географічної науки						
Разом за семестр	90	8	4			78

6.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Великі географічні відкриття (XV-XVIII ст.) та географічна карта світу	2	
2	Територіальні відкриття XIX-XX ст.	2	
3	Географія у XX – на поч. XXI ст. та формування сучасної системи географічних наук	2	
4	Формування української географії та визначні персоналії	2	
5	Географічні знання, закони і закономірності. Визначні географічні гіпотези, наукові концепції, теорії, парадигми	2	
6	Поняттєво-термінологічний апарат географії	2	
7	Положення стійкого розвитку та комплексність в географічних концепціях	2	2
8	Сучасні прояви та застосування ключових політико-географічних концепцій у Світі	2	2
9	Застосування ГІС-технологій у географічних дослідженнях	2	
Разом		18	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Погляди українських та зарубіжних вчених на предметну сферу географії	1	3
2	Видатні географи Давнього Світу та їхні напрацювання	2	3
3	Географія Середньовіччя	1	2
4	Географічні дослідження Євразії та полярних широт	2	3
5	Відкриття та дослідження Америки	1	2
6	Географічні дослідження Африки, Австралії та Антарктиди	1	2
7	Історія досліджень Світового океану. Головні напрямки географічних досліджень у другій половині XX - на початку XXI ст.	2	3
8	Історія географічного картографування. Еволюція картографічних творів	1	2
9	Видатні вчені у географічній науці	2	3
10	Географічні дослідження території України. Історія української географічної науки	2	3
11	Синергетичний підхід та перспективи його застосування у географії	1	3
12	Міждисциплінарний підхід у географії	1	2
13	Систематизація і класифікація у географії	1	2
14	Використання загальнологічних та загальнонаукових методів у географічних дослідженнях	1	2
15	Методи польових географічних досліджень	1	2
16	Порівняльно-географічний метод	1	2
17	Історико-географічний метод	1	2
18	Дистанційні методи географічних досліджень	1	2
19	Методи суспільно-географічних досліджень	2	2
20	Математичні методи в географії	1	2
21	Картографічний метод в географії	1	2
22	Особливості картографічного зображення	1	2
23	Моделювання в географії	2	2
24	Географічне прогнозування	1	1
25	Концепція енерговиробничих циклів	2	2
26	Цикли розвитку світового господарства (за М. Кондратьєвим)	1	1
27	Ідеї російської геополітичної школи	1	1
28	Сучасні політико-географічні концепції	1	2
29	Теоретичні та методологічні ідеї у працях класиків географії	1	1
30	Українська природничо-географічна школа та її теоретичні ідеї	1	1
31	Українська суспільно-географічна школа та її теоретичні ідеї	1	1
32	Опрацювання додаткової інформації та підготовка до модульних контрольних робіт	9	15
	Разом	48	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вивчення навчальної дисципліни «Історія, теорія і методологія географічної науки» передбачає використання географічних карт, навчальних атласів, ілюстрацій, схем, таблиць тощо, відповідно до теми заняття, а також низку освітніх порталів із електронним картографічним матеріалом, та ін. Для представлення деяких лекційних матеріалів, проведення й організації проблемно-пошукових освітньо-рольових ігор передбачається використання мультимедійних проекторів,

екранів тощо.

Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: прикладні програми (MS Office 2010, MS Windows XP), система електронного навчання Moodle <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>, електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui>, сайт УжНУ <https://www.uzhnu.edu.ua>, інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

- 1 Богучарсков В. Т. История географии: Учебное пособие для вузов / В. Т. Богучарсков. – М.: Академический Проект, 2006. – 560 с.
- 2 Влах М. Теорія і методологія географічної науки : навч. Посібник / М. Влах, Л. Котик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2017. – 120 с.
- 3 Влах М. Історія географії : навч. посібник / М. Влах. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. – 338 с.
- 4 Влах М. Теорія і методологія географічної науки : навч. посібник для самостійної роботи студентів / М. Влах, Л. Котик. – Ч. 1. : Семінарські заняття. Тести. Індивідуальне навчально-дослідне завдання. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 122 с.
- 5 Методологія географії. Навчальний посібник (практичний курс) / О. В. Браславська, О. В. Герасименко. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2019. – 28 с.
- 6 Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 607 с.
- 7 Немець К. А., Немець Л. М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу / Навчально-методичний посібник // К. А. Немець, Л. М. Немець. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 172 с.
- 8 Шальнев В. А. История, теория и методология географической науки / В.А. Шальнев. – Ч. 1, 2. – Ставрополь: Изд-во СГУ, 2010. – 111 с.

Допоміжна література

1. Верн Ж. Всеобщая история географических открытий / Ж. Верн. – М.: Изд-во: Эксмо, Око, 2008. – 896 с.
2. Дністрянський М. С. Геополітика: Навчальний посібник / М. С. Дністрянський. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 436 с.
3. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні: Навч. посібник / Я. І. Жупанський. – Львів: Світ, 1997. – 267 с.
4. Исаченко А. Г. Теория и методология географической науки: Учеб. для студ. вузов / А. Г. Исаченко. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 400 с.
5. Кілінська К.І. Основи науково-дослідної роботи з географії: Навч. посібник / К. І. Кілінська. – Чернівці: Рута, 2001. – 112 с.
6. Колосов В. А., Мироненко Н. С. Геополитика и политическая география: Учебник для вузов / В. А. Колосов, Н. С. Мироненко. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 479 с.
7. Круль В.П. Історія та методологія географічної науки: конспект лекцій / В. П. Круль. – Чернівці: Рута, 2000. – 84 с.
8. Мороз С. А. Методологія географічної науки: Навч. посібник / С. А. Мороз, В. І. Онопрієнко, С. Ю. Бортник. – К. : Заповіт, 1997. – 333 с.
9. Мукитанов Н. К. От Страбона до наших дней: (Эволюция географических представлений и идей) / Н. К. Мукитанов. – М.: Мысль, 1985. – 240 с.
10. Саушкин Ю. Г. История и методология географической науки / Ю. Г. Саушкин. – М.: Издательство МГУ, 1976. – 423 с.
11. Теория и методология географической науки: Учебник для вузов / Под ред. М. М. Голубчика и С. П. Евдокимова. – М.: Изд-во ВЛАДОС, 2005. – 344 с.
12. Шальнев В. А. История, теория и методология географической науки. Ч.1 / В. А. Шальнев. – Ставрополь: Изд-во СГУ, 2010. – 111 с.

Ресурси в мережі Інтернет

1. https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Teoriia_metodol_heohr_nauky_CHast_1_2019.pdf
2. https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Teoriia_metodol_navch_posibn_2017.pdf
3. https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/history-of-geography-Vlah_2018.pdf
4. http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB.pdf
5. <http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/11051/1/posibnuc.pdf>

